

Õiguskantsler

Pille Lehis
peadirektor
Andmekaitse Inspeksioon
info@aki.ee

Teie nr
Meie 24.10.2022 nr 7-4/221279/2205524

Isikute avaldustele vastamine

Lugupeetud peadirektor

Õiguskantsleri poole pöördus inimene, kes kaebas, et Andmekaitse Inspeksioon ei ole vastanud tema selgitustaotlusele, vaietele ega isikuandmete töötlemise rikkumise kohta tehtud kaebustele.¹ Teine avaldaja ei olnud rahul, et inspeksioon märkis dokumendiregistrisse isikuandmete töötlemise rikkumise peale esitatud kaebuse lahendamise tähtjaks 30 päeva asemel 90 päeva. Seejuures ei andnud inspeksioon talle tähtaja pikendamisest teada nii, nagu seadus ette näeb. Inspeksiooni veebilehel on öeldud, et vastused avaldustele võivad viibida.² Inspeksiooni e-posti aadressilt saadetud automaatvastusest³ ilmneb, et inspeksioon ei saada mõnele märgukirjale üldse vastust ning et märgukirjas esitatud ettepaneku või seisukoha arvestamise kohta võib leida teavet inspeksiooni veebilehelt või dokumendiregistrist. Automaatvastusest nähtub ka, et inspeksioon ei pruugi vastata korduvale selgitustaotlusele.

Täna inspeksiooni selgituste eest. Tõdesite, et inspeksioonile pandud ülesannete täitmine on olnud mitu aastat häiritud, sest ülesannete täitmiseks ei jätku ressursse. Personalivoolavus on olnud suur, kuna töötasu ei vasta töökoormusele. Inspeksioon on igal aastal taotlenud riigieelarvest lisarahastust, kuid ei ole saanud seda piisaval määral. Lisaraha on kulunud ametnikele palga maksmiseks ja konkurentsivõime parandamiseks, kuid sellest pole piisanud, et personali voolavust vähendada. See on kaasa toonud vastuste viibimise või suisa avaldustele vastamata jätmise.⁴

Leian, et Andmekaitse Inspeksioon ei ole avaldustele vastamisel toiminud õiguspäraselt ega kooskõlas hea halduse tavaga.

¹ Vaided teabenõuetele vastamata jätmise peale on registreeritud inspeksiooni dokumendiregistris 27.07.2022 (nr 2.1.-3/22/1834 ja nr 2.1.-3/22/1835), vaiete lahendamise tähtjaks on märgitud 07.09.2022. Kaebused isikuandmete töötlemise rikkumise peale on dokumendiregistris registreeritud 27.07.2022 (nr 2.1.-1/22/1836 ja nr 2.1.-1/22/1833), kaebuste lahendamise tähtjaks on märgitud 28.10.2022. Selgitustaotlus on registreeritud 27.07.2022 (nr 2.1.-5/22/1837), selgitustaotlusele vastamise tähtjaks on märgitud 28.10.2022.

² Veebilehel on kirjas, et [sekkumistaotlusele](#) ehk kaebusele isikuandmete töötlemise rikkumise peale võib vastuse saamine võtta aega kuni 90 päeva, vaidele kuni 40 päeva ja märgukirjale kuni 90 päeva. [Vastus selgitustaotlusele](#) võib viibida seoses suurenenud tööjõupuudusega ja vastuse võib saada 90 päeva jooksul.

³ Automaatvastus saabus Õiguskantsleri Kantseleile 12.09.2022 seoses järelepärimisega Andmekaitse Inspeksioonile.

⁴ Andmekaitse Inspeksiooni 19.09.2022 ja 22.09.2022 vastused.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamine

[Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduses](#) (MSVS) on sätestatud märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise kohustus. Isiku märgukirjale ja selgitustaotlusele tuleb vastata kirjalikult või kokkuleppel muul viisil ((MSVS § 5 lg 1, lg 8 lause 1). Isik ei pea märgukirjas esitatud ettepaneku või seisukoha kohta otsima teavet asutuse veebilehelt või dokumendiregistrist.

Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise tähtaega saab pikendada kuni kahe kuuni üksnes erandjuhul ja pöördumisest tuleneva keerukuse korral (MSVS § 6 lause 2). Seadus ei võimalda vastamise tähtaega pikendamist põhjendada asutuses valitseva keerulise olukorraga (näiteks sellega, et pole piisavalt inimesi ega rahalisi ressursse) ega pikendada vastamise tähtaega 90 kalendripäevani. Samuti ei piisa sellest, kui vastamise tähtaja pikendamisest teatatakse asutuse kodulehel või asutuse e-postilt saadetud automaatteatega. Tähtaja pikendamisest tuleb isikule teatada kirjalikult või kokkuleppel muul viisil (MSVS § 6 lause 3, § 5 lg 8 lause 1).

Seaduses ei ole sätestatud, et märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamisest saab loobuda selle tõttu, et ametiasutusel napib ressursse, või juhul, kui isik esitab korduva selgitustaotluse (vastamisest loobumise aluste kohta vt MSVS § 5 lg 9). Asutus peab vastama ka isiku korduvale märgukirjale või selgitustaotlusele. Kui isiku märgukirjale ja selgitustaotlusele on varem korrektselt vastatud, saab asutus vastata lühidalt, viidates varasemale vastusele.

Seaduse kohaselt ei saa jätta isikut teavitamata ka sel juhul, kui asutus peab põhjendatuks seaduses sätestatud alusel märgukirjale või selgitustaotlusele vastamisest loobuda. MSVS-is on öeldud, et kui asutus teatud alustel vastamisest loobub, tuleb isikule saata selle kohta teade. Teates peab ära näitama, millised puudused tuleb isikul kõrvaldada selleks, et asutus saaks talle vastata (vt MSVS § 5 lg 10).

Vaide lahendamine

Teabenõude täitmisest keeldumise ja teabenõude mittenõuetekohase täitmise peale esitatud vaide tuleb lahendada 10 päeva jooksul ([avaliku teabe seaduse](#) § 2 lg 3, [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 84 lg 1). Seadus lubab vaide läbivaatamise tähtaega pikendada 30 päeva võrra, kui asjaolusid on vaja täiendavalt uurida (HMS § 84 lg 2). Vaide esitajale tuleb tähtaja pikendamisest teatada.

Täiendava uurimist võib põhjendada vajadusega uurida asja põhjalikumalt, kui seda võimaldab kümnepäevane tähtaeg. Samas tuleb vaide lahendada tingimata 40 päeva jooksul. Tähtaja pikendamist pole võimalik põhjendada asutuses valitseva keerulise olukorraga (näiteks sellega, et napib ressursse). Tähtaja pikendamisest teavitamiseks ei piisa kodulehel avaldatud teabest ega asutuse e-postilt saadetud automaatteatest.

Isikuandmete töötlemise rikkumise peale esitatud kaebuse lahendamine

Riigikogu on pannud inspeksioonile ülesande teha järelevalvet isikuandmete kaitse seaduses ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 ([isikuandmete kaitse üldmääruses](#)) sätestatud nõuete ning muudes seadustes isikuandmete töötlemisele kehtestatud nõuete täitmise üle.

Isikuandmete töötlemise rikkumise peale esitatud kaebus tuleb lahendada 30 päeva jooksul pärast kaebuse esitamist ([isikuandmete kaitse seaduse](#) (IKS) § 61 lg 1). Tähtaega võib pikendada kuni

60 päeva võrra sel juhul, kui kaebuse lahendamiseks vajalikke asjaolusid tuleb pikemalt uurida. Tähtaja pikendamisest tuleb kaebuse esitajale teatada kirjalikult (IKS § 61 lg 2). Seega ei saa kaebuse läbivaatamise tähtaega pikendada ressursside puuduse tõttu.

Tähtaja pikendamisest tuleb isikule teatada kirjalikult, seda ei saa teha dokumendiregistri kandega ega veebilehel oleva teabega või automaatteatega. Kui enamik kaebusi lahendatakse 90 päeva jooksul, pole selline menetlus isikuandmete töötlemise rikkumise puhul kiire ega tõhus.

Riik peab hoolitsema, et järelevalveasutusel oleks ülesannete täitmiseks piisavalt ressursse (isikuandmete kaitse üldmääruse art 52 lg 4, põhjenduste punkt 120). Piisavalt ressursse peab olema ka isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise uurimiseks ning selleks, et avalikkust saaks teavitada isikuandmete töötlemisega seotud ohtudest, nõuetest ja õigustest.

Ametiasutuse edukaks toimimiseks on oluline tagada vastava ettevalmistuse ja kogemusega, usaldusväärsed ning pühendunud inimesed. Nende palk peab olema piisav ja motiveeriv. Häid spetsialiste ja palgaraha aga napib peaaegu kõigis riigi- ja omavalitsusasutustes. Sestap tuleb kindlasti kaaluda, kuidas saaks väiksema hulga inimestega ülesanded täidetud. Ametiasutus on kohustatud oma ülesandeid täites kinni pidama õigusaktidest ning ei saa jätta avaldustele vastamata, pikendada avaldustele vastamise tähtaegu põhjustel, mida õigusaktides pole ette nähtud, ja pikemalt kui õigusaktid seda lubavad.

Avaldustele vastamise probleem ei tundu olevat ajutine, vaid osutab pikalt kestnud kriitilisele olukorrale ja kehtiva õiguse eiramisele. Sestap saadan selle kirja ka Justiitsministeeriumile, kelle valitsemisalas inspektsioon tegutseb, kellel on õigus kinnitada ja muuta inspektsiooni eelarvet ning kes kontrollib ka eelarve täitmist ([Vabariigi Valitsuse seaduse](#) § 41 lg 7, § 59 lg 3 p 1).

Palun inspektsiooni ja Justiitsministeeriumi seisukohta ning teavet meetmete kohta, mida on juba tarvitusele võetud või võetakse, et probleem lahendada ja seda edaspidi vältida. Ootan Teie vastust kahe kuu jooksul.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Justiitsministeerium (info@just.ee)

Kristel Lekko 693 8443
Kristel.Lekko@oiguskantsler.ee